

Helsingissä 12.2.2020

Asia: Suunnitelma Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelman 2021-2027 laatimisesta, vesiviljelystrategian päivittämisestä sekä niiden ympäristöarvioinnin toteuttamisesta

SEY on Suomen suurin eläinsuojeluyhdistys ja liittona edustamme 39 suomalaista eläinsuojeluyhdistystä. Toimintamme kattaa kaikki eläimet. SEY:lle ei ole toimitettu Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen seuraavan toimintaohjelman eikä liioin uuden vesiviljelystrategian luonnoksia lausuntokierrokselle. Maan suurimpana eläinsuojelujärjestönä toivomme, että jatkossa SEY otetaan mukaan lausuntokierroksille myös kaloja ja niiden hyvinvointia koskevissa asioissa.

Työryhmässä ovat edustettuina muun muassa kalatalouden elinkeinot, ympäristöjärjestöt, tutkimus- sekä kalatalous ja ympäristöhallinto. On positiivista ja tärkeää, että ympäristöjärjestöt on otettu laajalti jo suunnitteluvaiheessa huomioon. Eläinsuojelujärjestöjen kuulematta jättäminen kuitenkin viittaa siihen, että kalojen hyvinvoinnillisia аспекteja ja niiden huomioimisen tärkeyttä ei vielä riittävästi ymmärretä. Kalat ovat kuitenkin kokemuskykyisiä eläimiä ja myös EU tavoittelee kalojen hyvinvoinnin kehittämistä.

Ilmaistemme olevamme käytettävissä mahdollisia teemaryhmiä perustettaessa ja toivomme jatkossa kalojen käyttöä koskevien asioiden lähettämistä lausuntokierroksella myös SEYlle.

Tiede antaa jatkuvasti lisää tietoa kalojen kyvyistä ja kokemusmaailmasta. Kalojen kyvystä kokea kipua alkaa olla jo enemmän tieteellisiä todisteita kuin lintujen kohdalla. Neokorteksia vastaava telenkefalon mahdollistaa kivuntunteen. Lisäksi kipureseptoreja samoin kuin kipua viestiviä hermosäikeitä on löydetty eri puolilta kalan kehoa. Kalan kykenemättömyyttä kipuun tai kärsimykseen ei voida enää millään muotoa pitää legitiiminä perusteluna kalojen epäeettiselle kohtelulle. Viljelykalojen hyvinvoinnin kokonaisvaltainen kehittäminen on yksi lähitulevaisuuden merkittävistä eläinsuojelullisista agendoista. **Tämä on tavoitteena myös EU:ssa, sillä esimerkiksi kalojen kasvuympäristön rikastaminen ja hyvien käytäntöjen kehittäminen kasvatuksen, kuljetuksen ja lopettamisen aikana on kirjattu komission MANP (Multiannual National Strategic Plans) tavoitteisiin.** Syystä tai toisesta Suomessa tämä tavoite on kuitenkin lähes ohitettu.

Eläinsuojelunäkökulma, eli tässä tapauksessa kalojen hyvinvointinäkökulma, oli edellisessä vesiviljelystrategiassa huomioitu käytännössä vain kalaterveystilanteen osalta. Lopetusasetuksessa eli Euroopan Unionin neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä todetaan: ”Eläimiä tulee varjella vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä lopetuksen ja siihen liittyvien toimien aikana.” Edelleen laajasti Suomessa viljelykaloilla käytettävän hiilidioksiditainnutuksen kohdalla tämä ei toteudu. Minuutteja kestävä tainnutus on tuskallinen ja aiheuttaa kaloissa voimakkaita pakoreaktioita sekä stressiä. **Esimerkiksi OIE on jo vuosia sitten todennut hiilidioksidin käytön tainnutuksessa erittäin haitalliseksi kalojen terveyden kannalta ja suosittelee mekaanisen iskutainnutuksen tai sähkötainnutuksen käyttöä sen sijaan. Johtaviin vesiviljelymaihiin lukeutuvassa Norjassa hiilidioksidin käyttö tainnutuksessa kiellettiin jo vuonna 2007.**

Pidämme erittäin kyseenalaisena, että kehitettäessä kansallista vesiviljelyä, kalojen kannalta eettisempien tainnutuskeinojen käyttöönotosta ei puhuta sanallakaan. Ei, vaikka tavoitteena on nimenomaan ollut uusien innovaatioiden omaksuminen ja vesiviljelyn uudistuminen. Kiertovesiviljelyn kehittäminen ja lisääminen edelleen on ympäristön kannalta suotava kehityssuunta. **On kuitenkin hyvin valitettavaa, että kalojen hyvinvointia edistäviä innovaatioita ja niiden tukemista ei edellytetä strategiassa lainkaan. Esimerkiksi kalanpoikasten virikekasvatuksen on todettu edesauttavan niiden terveyttä ja muun muassa niiden ravinnon hyödyntämisen taso on ollut korkeampi perinteisesti**

kasvatettuihin kalanpoikasiin nähden. Tästä huolimatta vesiviljelystrategiassa tätä kasvatustyyppiä ei ole pidetty huomioimisen arvoisena.

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen edellisessä toimintaohjelmassa oli huomioitu ympäristön suojeleminen ja veden laadun turvaaminen sekä sivusaaliin minimoiminen, mitkä kaikki palvelevat osaltaan luonnonkalojen hyvinvointia. Niin ikään kalakantojen tilan seuranta ja vaalimista oli käsitelty kattavasti. Myös uuden toimintaohjelman valmistelun yhteydessä Luke on tehnyt kalakantojen ja ympäristön tilaa käsittelevän analyysin ja niihin liittyvän skenaariotarkastelun, mikä lupaa hyvää. **Pidämme kuitenkin ongelmallisena, että volyymikalastuksessa aluksilla tapahtuvan kalojen tainnutuksen käyttöönottoa ei kehoiteta tai suositella suunnitelmassa millään tavalla.** Eläinsuojelulaissa 33 § (9.8.2013/584) todetaan: ”Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.” Tämän toteutumisesta ei nyky muodossaan ole volyymikalastuksessa mitään takeita. Esimerkiksi Norjassa ja Hollannissa on jo otettu käyttöön aluksia (esim. Gunnar K ja UK 205 Spes Nova), joilla sovelletaan kalojen koneellista sähkötainnutusta. Vastaanotto on ollut kalastajien puolesta myönteistä, sillä tekniikka helpottaa myös heidän työskentelyään ja parantaa yleistä turvallisuutta. Tämä kehityssuunta tulee yleistymään Euroopassa ja Suomen olisi syytä seurata sitä.

Suomen edellinen toimintaohjelma oli niin ikään puutteellinen kalojen hyvinvoinnin kehittämisen osalta vesiviljelyssä, eivätkä vähäisetkään viittaukset antaneet läpinäkyvää kuvaa. Sivulla 54 oli yksi irrallinen lause, jossa todettiin: ”Vesiviljelyssä panostetaan lisäksi eläinten hyvinvointiin ja terveyteen liittyviin toimenpiteisiin.” Tästä ei kuitenkaan löytynyt mitään yksityiskohtaisempaa kuvausta eikä erittelyä, miten tähän tavoitteeseen pyritään. Pelkäämme, että myöskään uusi toimintaohjelma tai vesiviljelystrategia eivät ennusmerkkien perusteella tule sisältämään kalojen hyvinvoinnin osalta konkreettisia uudistuksia.

SEY linjaa, että seuraavaan vesiviljelystrategiaan tulisi sisällyttää **kalojen hiilidioksiditainnutuksesta asteittain luopuminen** sekä **kalanpoikasten virikekasvatukseen panostaminen** osana strategiaa päämääriä ja etenkin uudistumista. Mielestämme Suomen seuraavaan toimintaohjelmaan tulisi sisällyttää uudistustavoitteisiin sekä osaksi kestävä kehitys kaupallisen kalastuksen osalta **volyymikalastuksessa aluksilla tapahtuvan kalojen tainnutuksen käyttöönottoa.** **Kalojen hyvinvointiin tulisi lisäksi kiinnittää huomiota myös pyyntimenetelmissä. Uuteen tekniikkaan investoimista tulisi kannustaa ja tukea taloudellisesti. Tutkimusmäärärahoja tulisi suunnata kalojen hyvinvoinnin tutkimiseen ja kehittämiseen.**

SEY Suomen eläinsuojelu

Kati Pulli

Toiminnanjohtaja

